

Historie světových dnů mládeže

Z knihy: Na cestě s mladými, P. Jan Balík, nakl. Paulínky 2004

5.1.2. Zásadní kroky

Dne 25. března 1983 zahájil Jan Pavel II. mimořádný Svatý rok. Byla to příležitost k založení Centra mládeže u sv. Vavřince v Římě. Papež věnoval mládeži malý útulný kostel s přilehlými prostorami, pár kroků od svatopetrského náměstí. Centrum od té doby slouží mladým poutníkům z celého světa.

Na Květnou neděli bylo v Římě zvykem, že se při obřadech scházeli především mladí lidé. V roce 1984, kdy končil mimořádný Svatý rok vykoupení, se naskytla příležitost uspořádat na Květnou neděli připadající na 15. dubna pouť mládeže,¹ která se stala nejmohutnější poutí Svatého roku. Když papež 22. května 1983² na toto setkání mladé lidi pozval, na mnoha stranách zavládlo velké zděšení. Někteří předpovídali, že se setkání změní ve fiasko. Mnozí si mysleli, že mladí vůbec nepřijdou. Když se ale blížily dny setkání, bylo jasné, že do Říma míří na 300 000 mladých poutníků. Tento fakt všechny, snad kromě papeže, naprosto překvapil. Vždyť bylo mnoho důvodů myslet si, že mladí lidé o církev nestojí a že je papež není schopen oslovit. Tak velký počet mladých poutníků vyvolal opravdovou senzaci.³ Šlo o záblesk něčeho nového, co se v církvi nečekaně začalo probouzet. Svět byl překvapený, že církev mladé lidi oslovuje a že mladí papežovi naslouchají.

Když se uzavřely Svaté brány a na Hod Boží velikonoční, 22. dubna 1984 se konala závěrečná bohoslužba, připravil papež další překvapení. Věnoval mladým poutníkům prostý dřevěný kříž, který stál během Svatého roku ve svatopetrské bazilice u hlavního oltáře. Od té doby je tento kříž, pokud se nachází v Římě, uchováván v Centru mládeže u sv. Vavřince.

Již během tohoto setkání mládeže v Římě v roce 1984 začala v Janu Pavlu II. dozrávat myšlenka Světových dnů mládeže.⁴ Večer po skončení vigilie řekl členům přípravného výboru setkání: „Byla to dobrá myšlenka, je třeba pokračovat.“⁵ A jak prohlásil, tak také udělal. Když byl rok 1985 v OSN vyhlášen Rokem mládeže, bylo rozhodnuto. Jan Pavel II. pozval mladé, aby se u příležitosti tohoto roku v Římě opět setkali. Byl to rozhodující impuls pro svolávání Světových dnů mládeže, zlomový okamžik pro novodobou pastorační mládeže v církvi.

Jan Pavel II. měl ve zvyku soustředit se jeden rok nebo několik měsíců na jedno téma a zaměřit na něj pozornost církve i celého světa. Rok 1985 prožil ve znamení mládeže. Již 1. ledna v poselství k Světovému dni míru hovořil o mladých lidech a zdůrazňoval: „Mladí, nebojte se svého mládí.“⁶

¹ Srov. POLC, J. V.: *Svaté roky*. KTF UK, Praha 1998.

² „Rád využívám příležitost, kdy jsme spojeni televizí s různými zeměmi, abych se obrátil s pozváním na mladé všech národů a kontinentů, aby se zúčastnili zvláštního jubilea, které je pro ně připraveno na 11. až 15. dubna příštího roku.“ Srov. JAN PAVEL II.: *Úvod k modlitbě Regina coeli 22. května 1983*. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Libreria Editrice Vaticana 1983, sv. VI,1, s. 1342.

³ Osobní rozhovor s polským arcibiskupem Josefem Michalikiem, který byl v té době zodpovědný za sekci pro mládež Papežské rady pro laiky (PRPL).

⁴ Srov. WEIGEL, G.: *Svědék naděje*. Práh, Praha 2000, str. 490.

⁵ MUOLO, M.: *Il Papa e i giovani insieme*. Retablo, Řím 2001, str. 32.

⁶ *Jan Pavel II. hovoří o mládeži*. Sekretariát Sekce pro mládež ČBK, Praha 2001.

S datem 31. března 1985 vychází apoštolský list Jana Pavla II. mladým celého světa.⁷ Je to překrásný, hluboký a osobní dopis. Je cítit, že do něj papež vložil celé srdce.

Celá léta vždy na Zelený čtvrtek Jan Pavel II. pravidelně psal dopisy kněžím. Ve zmíněném roce jim poslal list, který zaslal mládeži, a připojil k němu zvláštní slova pro kněze.⁸

Papežův zájem o to, aby se v církvi věnovala nová pozornost mladým lidem, vysvítá i z toho, že poslal biskupům celého světa krátký dopis, v němž je vyzval ke konkrétním činům. „Mezinárodní rok mládeže je pro nás příležitostí představit mladým Krista a zároveň jim ukázat místo, které v církvi mají.“⁹

Jako každý rok, i v roce 1985 se papež na konci prosince setkal s kardinály a celou římskou kurií. Jedná se o důležitá setkání, ve kterých papež vždy pečlivě hodnotí uplynulý rok a vytyčuje pro své nejbližší spolupracovníky směr pro rok následující. V tomto roce se věnoval mládeži s velikým nasazením a zdůvodnil vyhlášení Světových dnů mládeže: „Všichni mladí lidé musí cítit, že církve o ně má zájem: proto ať se celá církev, v jednotě s nástupcem Petrovým *na celosvětové úrovni* svou touhou a starostlivostí, svou otevřeností a nadějí stále více nasazuje ve prospěch mládeže, aby tak odpověděla na její očekávání tím, že svědčí o jistotě, kterou je Kristus, o Pravdě, kterou je Kristus, o Lásce, kterou je Kristus, skrze formaci, kterou si osvojila a která je *nezbytným a současným způsobem evangelizace*. Mladí lidé v sobě nesou očekávání. Jsou zklamaní vším, co je v rovině občanské, sociální a politické nemůže naplnit, a vše posuzují jasným a kritickým okem. Na konci tohoto roku se na různých místech objevují příznaky ještě většího očekávání, které by církve, jež se dívá na mládež s nadějí a láskou, neměla opomíjet.“¹⁰

⁷ *Kristus vás miluje – Jan Pavel II. mládeži*. Paulínky, Praha 2001, str. 33; více str...v této kapitole???

⁸ *Kristus vás miluje – Jan Pavel II. mládeži*. Paulínky, Praha 2001, str. 64; více str... v této kapitole???

⁹ *Jan Pavel II. hovoří o mládeži*. Sekretariát Sekce pro mládež ČBK, Praha 2001, str. 8.

¹⁰ *Jan Pavel II. hovoří o mládeži*. Sekretariát Sekce pro mládež ČBK, Praha 2001.

5.2.VZNIK SVĚTOVÝCH DNŮ MLÁDEŽE (SDM)

Je to tedy rok 1985, kdy papež vyhláší, že Květná neděle se v katolické církvi stává dnem mládeže¹¹. Důvod, proč papež vybral právě tento den, sám vícekrát vysvětloval. Především v této volbě vidí pokračování biblických událostí. Při slavném vstupu Ježíše do Jeruzaléma se konal první den mládeže, když „děti mávaly olivovými ratolestmi a volaly: Hosana na výsostech!“¹² Na jejich místě dnes stojí „mladí lidé různých jazyků a ras. Všichni chtějí doprovázet Krista.“¹³ Druhým důvodem volby tohoto dne je fakt, „že po dvaceti stoletích křesťanských dějin mladí vedeni svou vnímavostí a správnou intuicí objevují v liturgii Květné neděle poselství, které je adresováno právě jim... Vaše volba, mladí křesťané, je jasná: objevit v Kristově kříži smysl své existence a zdroj svého misijního nadšení.“¹⁴

Spolu s vyhlášením Světového dne mládeže Jan Pavel II. vybízí biskupy, aby se v ten den scházeli s mladými lidmi své diecéze. A mladí lidé tuto papežovu lásku cítí. Od roku 1985 uplynula řada let a světová setkání mládeže a pravidelná poselství papeže mládeži se staly samozřejmostí. Světové dny mládeže proměnily církve a staly se významnými pro evangelizaci světa. Dnes můžeme hovořit o nové generaci mladých lidí v církvi, o „papežově generaci“.

Po letech zkušeností s touto iniciativou, která byla prakticky stále provázena nejen velkými úspěchy, ale také skepticizmem¹⁵ (mladí nepřijdou apod.), papež v roce 2001 napsal: „Díky sledu Světových dní mládeže církev napsala nádhernou kapitolu svých dějin. Uskutečnila plodný dialog s novými generacemi. Mladí jsou budoucností a církev s nimi chce sdílet jejich radosti, úzkosti, námahy a naděje. Světové dny mládeže jsou viditelným symbolem nového rozvoje výrazné přítomnosti mladých v životě církve.“¹⁶

Výjimečný životopisec Jana Pavla II. Georg Weigel zajímavým způsobem komentuje vývoj Světových dnů mládeže: „Pozoruhodné vztahy Jana Pavla s mladými lidmi začaly v té fázi jeho pontifikátu, které se říkalo ‚superhvězda Jan Pavel‘. V dalších fázích pontifikátu to však již nebylo možné pokládat za pouhou variantu nekritického obdivu, kterým jsou štědře zahrnovány hvězdy popu. Věk, Agcova kulka a důsledky nemoci, to vše vedlo k tomu, že papeže nebylo možné pokládat jen za jakousi rockovou hvězdu v bílé sutaně. Proč tedy tyto vztahy s mladými lidmi nejen pokračovaly, ale stávaly se stále intenzivnější? Několik vysvětlení se nabízí samo od sebe. Papež bral mladé lidi vážně jako osobnosti a dával jim najevo, že vidí, jak zápasí se smyslem života. Když s nimi hovořil, neubíral nic z křesťanského poselství, které jasně sám žil. A co bylo možná nejdůležitější, nepodbízel se

¹¹ „Minulou neděli jsem se setkal se statisíci mladých a vtiskl jsem si do duše slavnostní obraz jejich nadšení. S přáním, aby se tato úžasná zkušenost, která dala počátek Světovému dni mládeže na Květnou neděli, mohla opakovat v budoucích letech. Vás ujišťuji o svém přesvědčení, že mladým patří těžký, ale povznášející úkol: přetvořit základní ‚mechanismy‘, které ve vztazích mezi jednotlivci a národy upřednostňují egoismus a násilí, a dát vzniknout novým strukturám inspirovaným pravdou, solidaritou a mírem.“ JAN PAVEL II.: *Promluva před Urbi et orbi 7. dubna 1985*. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Libreria Editrice Vaticana 1985, sv. VIII, 1, str. 936.

¹² *První antifona z Květné neděle*. In: Český misál, str. 215, č. 9.

¹³ JAN PAVEL II.: *Promluva před Anděl Páně 23. března 1997*. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Libreria Editrice Vaticana 1997, sv. XX,1, str. 517–519.

¹⁴ JAN PAVEL II.: *Promluva na Květnou neděli 5. dubna 1998*. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Libreria Editrice Vaticana 1998, sv. XXI, 1, str. 704–707.

¹⁵ WEIGEL, G.: *Svědék naděje*. Práh, Praha 2000; o setkání v Denveru: skepticizmus mnoha lidí i biskupů; obava, že mladí nepřijdou...: „Světový den mládeže v Denveru změnil i biskupy Spojených států. Ti, kteří se domnívali, že papežova morální výzva nebude v americkém kulturním prostředí vyslyšena, se nad tím museli znovu zamyslet, stejně jako ti, kteří byli přesvědčeni, že pastorace mladých lidí je nemožnou věcí.“ Srov. WEIGEL, G.: *Svědék naděje*. Práh, Praha 2000, str. 673, 678; o setkání v Paříži: tamtéž, str. 789.

¹⁶ MUOLO, M.: *Il Papa e i giovani. Insieme*. Retablo, Řím 2001, str. 4.

jím a žádal po nich, aby se nespokojovali s ničím menším než s morální dokonalostí. V období západních dějin, kdy v podstatě žádná jiná významná světová osobnost nevyzývala mladé lidi, aby nesli nějaké břímě a obětovali se, uhasil Jan Pavel žízeň mladých lidí po hrdinství a spojil ji s lidským hledáním Boha. Byl to účinný způsob evangelizace.¹⁷

V knize Papež a mladí spolu¹⁸, která podrobně líčí jednotlivé světové dny až do roku 2000, Mimmo Muola píše: „Je to nejkrásnější vynález papeže Karla Wojtyly. Vítězná myšlenka, která během 15 let proměnila vztah církve a světa mladých.“

Čím více se dnes zamýšlíme nad realitou SDM, tím více poznáváme, že nejde jen o „nějakou akci vedle mnoha akcí“, ale že se jedná opravdu o cestu víry současné církve.¹⁹

Důležitou postavou při uskutečňování papežových záměrů byl kardinál Eduardo F. Pironio.²⁰ Pocházel z Argentiny a dne 9. dubna 1984 byl jmenován do čela Papežské rady pro laiky (PRPL). Při svých setkáních s mladými lidmi si získal jejich důvěru. Byl člověkem, který umí naslouchat, a cítil s utrpením světa. Ti, kdo se s ním setkali, obdivovali jeho lásku ke každému člověku a jeho pokoru. Papež mu svěřil zodpovědnost za soustavnou přípravu Světových dnů mládeže. Není nadnesené, když se o něm hovoří jako o kardinálovi mládeže. Byl to on, kdo svými dopisy oslovoval biskupy a vyzýval je, aby iniciativu SDM podporovali, aby papežova poselství šířili mezi mládeží.²¹ Když už jako vážně nemocný předával svůj úkol svému nástupci, napsal mladým lidem na rozloučenou: „Píši vám, protože jsem na vás dnes velmi myslel a modlil se za vás.“²² Při jeho pohřbu 5. února 1998 mu sám Jan Pavel II. ve své promluvě vyjádřil zvláštní vděčnost za jeho službu církvi a mladým lidem.²³

Láska k mladým provází Jana Pavla II. po celý jeho pontifikát. Nic jí neubralo ani jeho stáří a nemoc, spíše naopak. Dokázal to v neděli 12. října 2003, když hovořil o 25 letech svého pontifikátu a výslovně se věnoval svému vztahu k mladým lidem: „Vzpomínám, že jsem na konci prvního Anděl Páně připojil zvláštní pozdrav pro mladé, když jsem řekl: ‚Vy jste budoucnost světa, vy jste naděje církve, vy jste moje naděje.‘ Musím uznat, že odpověď mladých byla opravdu povzbudivá. Dnes bych jim rád poděkoval, že mi byli vždycky po boku, a chtěl bych, aby věděli, že se na ně spoléhám i nadále.“²⁴

¹⁷ WEIGEL, G.: *Svědék naděje*. Práh, Praha 2000, str. 491.

¹⁸ MUOLO, M.: *Il Papa e i giovani. Insieme*. Retablo, Řím 2001, str. 11.

¹⁹ „Po dvaceti letech existence se Světové dny mládeže rozrostly, změnily a obohatily, až se pro svou schopnost zachytit a pochopit změny v neustále se vyvíjejícím světě mladých staly rozhodujícím pastoračním nástrojem. V tomto smyslu byly pro pastorační práci mladých velmi důležité, protože ukázaly důležité směry, kudy bylo třeba se vydat.“ Srov. GIULIETTI, G.: *Una spiritualita in movimento*. Přednáška na přípravném setkání XVII. SDM v červnu 2001 v Římě (přeloženo z rukopisu).

Podobný rozbor vlivu SDM na italskou mládež nabízí: GARELLI, F. – CAMOLETTO, R. F.: *Una spiritualita in movimento*. Edizione messaggero, Padova 2003.

²⁰ V roce 2003 byl argentinskými biskupy zahájen proces jeho blahorečení.

²¹ Viz např. dopis z roku 1993 předsedům biskupských konferencí.

²² BOCCARDO, R.: *Giovani, amici miei...*, *Eduardo F. Pironio, Cardinale dei giovani*. Delegazione Pontificia di Loreto 1998, str. 123.

²³ JAN PAVEL II.: *Homilie při pohřbu kardinála E. F. Pironia, 7. 2. 1998*. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Libreria Editrice Vaticana 1998, sv. XXII,1, str. 311–315.

²⁴ JAN PAVEL II.: *Anděl Páně*. 12. 10. 2003.

5.9. KŘÍŽ SVĚTOVÝCH DNŮ MLÁDEŽE

Během mimořádného Svatého roku vykoupení (1983–1984) byl v blízkosti oltáře v bazilice svatého Petra v Římě vztyčen jednoduchý dřevěný kříž. Na závěr tohoto roku, 22. dubna 1984, ho papež Jan Pavel II. daroval mladým lidem. Řekl: „Ježíšův kříž! Neste ho do světa jako symbol lásky Ježíše Krista, která miluje celé lidstvo. Zvěstujte všem, že pouze v Kristu ukřižovaném a zmrtvýchvstalém je vykoupení a spása.“²⁵

Kříž pak své putování po světě začal v Mnichově, odkud byl tajně dovezen do Prahy ke kardinálu Františku Tomáškoví, aby symbolicky spojil mládež východu a západu. Tento obyčejný kříž doprovází všechny Světové dny mládeže. Je již krásnou tradicí, že rok před světovým setkáním mládeže putuje po farnostech hostitelské země a mladí lidé se okolo něj shromažďují k modlitbě. Za dobu své existence tak navštívil Itálii, Argentinu, Španělsko, Polsko, USA, Filipíny, Francii, znovu Itálii a nedávno Kanadu. Dnes jsou na tomto jednoduchém dřevěném kříži již viditelné známky času a putování.

Kdo sleduje pouť kříže po světě, jasně vnímá, že tento obyčejný kříž má v sobě duchovní kouzlo. Všude, kde se objeví, lidé se okolo něho shromažďují. Mnozí se přesvědčili o síle tohoto symbolu, který skutečně přitahuje.²⁶ K tomuto zástupu modlících se v roce 2002 mohli připojit i mladí lidé z České republiky.

Po světovém setkání mládeže v Torontu ho čeští poutníci přivezli opět do České republiky, aby symbolizoval spojení 3. celostátního setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou s celou církví a se XVII. světovým dnem mládeže v Torontu.

Dne 5. srpna 2002 byl kříž přivítán na pražském ruzyňském letišti a slavnostně převzat asi 150 mladými lidmi pocházejícími z nejrůznějších koutů České republiky. Této jedinečné události byl přítomen i pražský světicí biskup Jaroslav Škarvada. Jeho slova, která provázela první okamžiky tohoto kříže na české půdě, byla plná naděje. Biskup řekl, že Kristův kříž je symbolem lásky Ježíše Krista, jenž miluje celé lidstvo.

Radost, vzrušení a tichá modlitba pak provázely pěší pouť kříže, který mladí lidé nesli z letiště na ramenou do pět kilometrů vzdáleného kostelíka v Praze-Liboci. Po společné modlitbě v kostele sv. Fabiána a Šebestiána byl kříž převezen přímo do Žďáru nad Sázavou, kde byl večer přivítán skupinou mladých, kteří již chystali blížící se setkání. Celý týden se pak tyčil na hlavním pódiu.

Po setkání se sami mladí lidé a kněží zajímali, zda by kříž mohl putovat po jejich farnostech. Po souhlasu Papežské rady pro laiky tak mohl kříž proputovat naší republiku a navštívit 24 míst. Setkávala se okolo něj společenství mládeže i celé farnosti.

Během „Pouti smíření“, kterou organizovali mladí v rámci Středoevropských katolických dnů, se kříž opět na krátkou dobu²⁷ do České republiky vrátil.

²⁵ JAN PAVEL II.: 22. dubna 1984. In: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.* Libreria Editrice Vaticana, sv. VII,1, str. 1105.

²⁶ Například osobní rozhovor se Sébastien Lacroix, mladým dobrovolníkem z Toronta, který měl na starosti pouť kříže v Kanadě. Nejprve byl skeptický a nechápal význam jeho putování a prostě si jen odbýval náhradní vojenskou službu. Když ale viděl, jak tento symbol přitahuje, jak se lidé modlí, byl velice vděčný, že mohl být nástrojem Boží milosti.

²⁷ „Poutí smíření mladých“, která se konala o prázdninách v roce 2003, postupně procházela zúčastněnými státy. Putování začalo v Polsku, přes Slovensko se dostalo až do České republiky. Pak následovalo Rakousko Slovinsko, Maďarsko (s pauzou pro Rumunsko), Chorvatsko, Bosna – Hercegovina. Mladí lidé svou „Poutí smíření“ chtěli ukázat na důležitost očištění vztahů sousedních národů ze vzdálené, ale i nedávné minulosti a na budování nových vztahů založených na spravedlnosti a úctě ke každému člověku. Poutí provázely dva symboly, které mladým lidem daroval papež Jan Pavel II.: kříž Světových dnů mládeže a ikona Panny Marie. Mladí lidé je

Během Světového dne mládeže na Květnou neděli 2003, který se konal v roce růžence, papež Jan Pavel II. přidal ke kříži ještě ikonu Panny Marie. Od té doby putuje kříž a ikona společně.²⁸

nesli a společně s nimi přecházeli hranice. Dne 13. července 2003 proběhlo předání kříže a ikony mezi slovenskou a českou mládeží na hraničním přechodu Bílá za přítomnosti biskupa Františka Lobkowicze. O den později, 14. července 2003, byly kříž a ikona odevzdány rakouským mladým lidem na hraničním přechodu Čížov. Předání se zúčastnil biskup Vojtěch Cikrle. Kříž pobyl v ČR jen takto krátce, protože Sekce pro mládež ČBK vyhověla přání rumunských biskupů a zřekla se svého týdne ve prospěch mladých v Rumunsku, které nebylo součástí Středoevropských katolických dnů a konalo se v něm začátkem srpna 2003 celostátní setkání mládeže.

²⁸ „Ode dneška bude ikona spolu s křížem doprovázet Světové dny mládeže. Bude znamením mateřské přítomnosti Panny Marie po boku mladých, kteří jsou jako apoštol Jan povoláni, aby ji přijali do svého života.“
JAN PAVEL II.: *Před Anděl Páně 13. dubna 2003.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/angelus/2003/documents/hf_jp-ii_ang_20030413_it.html